

Izhaja vsak terek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Solskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

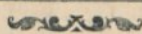
GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v «Narodni tiskarni», ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo «Gorice». Oglasi se računijo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 vin., 2-krat po 14 vin., 3-krat po 12 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Prava in ponarejena ljudska volja.

Ni je večje frivolnosti, ni gršega političnega hajduštva, nego je ono, ako hoče kdo prikleniti voljo naroda k idejam in načelom, katerim ni prostora v volji naroda, a ga tudi biti ne sme, ako hoče narod sam sebi dobro, ter ako ni podpisal že sam sebi smrtno obsodbe, — marveč katere ideje in načela so se porodila le v glavah koristolovcev, ki hočejo voljo naroda pretvariti tako, da bi jo mogli potem izkoristiti za svoje osebne namene.

Takega političnega hajduštva je polna zgodovina naše države v drugi polovici potekajočega stoletja.

Toda kako žalostne so posledice takega hajduštva, o tem priča baš ista zgodovina. Kajti na bobnečih frazah o „svobodni ljudski volji“, o „narodni samozavesti“, „boljši narodni bodočnosti“ itd. itd. s katerimi frazami so slepili ljudstvo politični hajduki, stoječi v službi židovstva in velikega kapitalizma, — poginilo je v dobi te polovice našega stoletja na stotisoče najboljših ekzistenc poštenih državljanov kakor na najnevarnišem strupu; — kajti ljudska volja, navdahnena nevarnimi idejami plačanih političnih prorokov, dala se je po teh idejah zavesti tako daleč, da je izkopala grob blaginji avstrijskih narodov. Kdor tega ne verjame, naj le pogleda v rubežno kroniko avstrijsko, a pogleda naj tudi v zgodovino uspehov židovskih borz!

Mesto pa, da bi se vsi krogi vestno prizadevali, da še rešijo, ako mogoče, ljudstva iz velike pogibelji, v katero so zabredla vsled tega, da so si dala slepo vpreči svojo prosto voljo v jarem političnega hajduštva, pa si mnogi prizadevajo nasprotno, da še bolj uklenejo ljudsko voljo v spone pogubnega suženjstva in preperečijo delo onim, ki zares delajo za pravo svobodo narodov.

In s takim prizadevanjem se tudi odlikuje takozvana „narodno-napredna“ stranka na Goriškem.

LISTEK.

Blaga svâst.

Maloruski: M. Vovčok.

V.

Domjanovka je stala v dolini, kakor v zelenem gnezdecu. Vas je bila velika in bogata. Imela je dve cerkvi; ena je bila visoka in zidana, druga lesena in zelo stara; udrla se je bila v zemljo in se nagnila. Oče Ivan je živel nedaleč od zidane cerkvice; imel je hišico, vrtič in ograjo, ne veliko, ali dobro gospodarstvo.

Proti večeru smo prišli v vas, in romarji so se raztresli po vasi. Vsak je šel v svojo hišo, a jaz pa sem šla za staro babico. Nekaj se mi je zdelo tako tužno in žalostno, da mi je srce kar umiralo. Če sem prej kam šla, bila sem vesela, a tu si nisem upala niti oči povzdigniti. Vstopila sem v hišo in obstala kakor bi ne bila pri zavesti. Slišala sem, da je stara govorila za me.

„No, vstopi ter odpočij se dete!“ reče nekdo tiho in resno.

Vzdignem oči in vidim, da je stal nasproti mene na lipovi klopi zelo star gospod. Oči so mu bile potemnele, ali v njih je bila videti taka dobrotta, da take še nikdar nisem videla. Bela brada mu je

Ako namreč zasledujemo delovanje te stranke zlasti zdaj v tem času, ko jej gre za zmago na državnoborskih volitvah, tedaj si ne moremo misliti o njej drugzega, nego da hoče delati po receptu onih političnih hajdukov, ki so povzročili že toliko gorjá narodom v naši državi.

V boljše umevanje tega spomnimo samo na izvestne govore na shodih „narodno-napredne“ stranke in na pisavo njenega glasila „Soča“.

Na teh shodih se v prvi vrsti uničuje ugled duhovščine kot najvestnejše narodne učiteljice in se odvrča ljudsko pozornost od iste proč in na ljudi, katerim je sploh le za svojo osebno korist. Dela se propagando za napredek, ki je v zraku in se mami poslušalce z blestečimi frazami o vratolomnih in neresničnih ciljih napredka, le da bi se jih zvalilo na stran faktorjev, katerim je poleg osebne koristi še smóter njihovega dela — osebno maščevanje. —

Ali kako piše „Soča“, vabeč naše ljudstvo v tabor na nezdravih pojmih bolehaloče „narodne naprednosti“?

V svojem članku od 10. t. m., v katerem mrgoli fraz o „ljudski volji“, o „boljši narodni bodočnosti“ itd. itd. pravi mej drugim to-le: „pri prihodnjih državnoborskih volitvah naj odloča ljudska volja. Kogar si ljudstvo samo izbere, tistega pošljemo na Dunaj, ne pa moža, katerega bi kdo kar nastavljal s pozivom: Volite njega in nikogar drugzega!“

Ali kako upošteva „nar.-napredna“ stranka, katere glasilo je „Soča“, prosto ljudsko voljo, sledi že iz znane tajne okrožnice te stranke, v kateri okrožnici stoji mej drugim tudi to-le:

„Kadarkoli pa se obrne izvrševalni odbor („narodno-napredne“) do Vas s kako prošnjo, s kakim naročilom, tedaj ga treba izvršiti brez premisleka, kajti za umestnost ali neumestnost bo odgovarjal zboru vseh zaupnikov“. In potem niže doli odstavek 6: „Izvrševati naročila izvrševalnega odbora brez prigovora, za umestnost ali neumestnost bo odgovarjal odbor.“

segala celo do pasa, sedel je tú v senci, le večerna zarja ga je obsipala z rdečim zlatom.

Ko sem čula take prijazne besede, mi je kar srce presunilo. Solze so mi tekale iz očíj. On pa mi je podal roko ter me blagoslovil. Pogledam: tudi gospodinja je prišla: stara, majhna, jedva se je videla nad zemljo, a bila je še vedno krepka in zgovorna.

„Ostani pri nas z Bogom mladica“, reče. „Mlada si in torej zveseliš našo hišo in potolažiš mojo vnukinjo. Le pojdi sem k nam, Marijca; idi, nikar se ne sramuj!... Tako je sramožljiva kot nevesta!“

In prišla je malo, lepo črnooko deklico, ki je zrla dozdaj izza durij, ter jo pripeljala v sobo. „No, Marijca, pozdravi mladico in pokloni se jej lepo.“

In priklonila se je ter me ljubko pozdravila. A jaz sem mislila: Kako pa zdaj moji ljubljene ubogi otroci doma? Ali se me neki kaj spominjajo?*

In ostala sem. Živela sem pri njih mesec, živila dva; bilo mi je dobro, da je bilo kaj; imeli so me radi kot lastno hčer. Po obedu smo posedeli vsi skupaj na vrtu pod črešnjo. Gospod je tiho sedel ter mislil, ali pa šepetal molitve, ali speval psalme (hvalospeve) — bilo je tako lepo, moj Bog! Starka in gospa mati ste govo-

Torej brez pogojno pokoravaje izvrševalnemu odboru „narodno-napredne“ stranke: to je ona prosta ljudska volja, katero povdarja naša „Soča“!

Toda še značilneje je, kar je govoril Tuma na shodu v Rihenbergu in kar piše predzadnja „Soča“ o prosti ljudski volji, katera naj boče po njihovih nazorih na Goriškem taka, kakor je pri volitvah na Madjarskem.

Kako pa delajo z ljudsko voljo na Madjarskem? Ondi pošlje vlada ob času volitev svoje pandurje in priganjače po vseh volilnih krajih in ti delajo volitve v znamenju — bajoneta in nabite puške. Ljudstvo z njegovo voljo vred zapro v hlev, na volišču pa že opravijo — vladni kimovci. No gorje pa, ako bi se ljudstvo spozabilo tako daleč, da bi dalo duška svoji volji! Tu žvižgajo okoli glav biči, preko pleč gorjače, a med rebri bliskajo brušeni bajoneti, da teče rudeča ljudska kri. Brez prigovarjanja in brez premisleka se morajo izvršiti volitve tako, kakor vlada hoče, torej prav po takem receptu, kakor ga predpisuje „izvrševalni odbor nar.-napredne stranke“ na Goriškem.

Kersta se Tuma in z njim „Soča“ izrekla za tako prostost ljudske volje na Goriškem, kakoršna vlada na Madjarskem, potem sta povedala, kaka prijateljica narodne svobode je ona stranka, katere glasilo je „Soča“.

No in za tako svobodoljubje „naprednjakov“ se bode naše ljudstvo lepo zahvalilo in tudi vedelo, pri čem je.

Ali zdaj nam je vprašati: kaka pa je prava in kaka je — ponarejena ljudska volja?

Prava ljudska volja je ona, ki svobodno pripoznava verska t. j. krščanska načela kakor temelj vsakemu zdravemu narodnemu razvoju; ljudska volja zahteva vsakteri zdravi kulturni in gospodarski napredek in ljudska volja zahteva politično svobodo za vsacega. Tako voljo ima tudi naše ljudstvo na Goriškem in te volje si ne pusti kratiti od nikogar.

rili zdaj to zdaj ono; jaz pa sem se stiskala k njima ter poslušala. Tudi vnukinja je letala po vrtu, priskočila k nam, pa zopet izginila v zeleni goščavi. Dan je minul tiho in ljubo; zdelo se je, da tako bi hotela zmeram živeti. Ali tuga me ni pustila tako! Ko so to opazili, so me tolažili in mi prigovarjali: „Nikar ne žaduj toliko; to je greh. Tako plaka dete, ki ničesar ne umeje; a dorasla se mora potolažiti. Pomisli, da morajo tudi dobri trpeti na svetu; a če izgubiš zdravje, kako življenje bode potem! Nu sree, poslušaj nas stare! Lej, kak večer je dal Gospod!“

Solnce je uprav zahajalo. Reka je tekla — kot pravo zlato — med zelenimi bregovi; košate vrbe so kopale svoje veje v vodi; vrtni mak je krasno cvetel in zelenele so visokovrhe konoplje. Tam kje pri beli hiši se je rdela krasna višnja, drugé je podpirala streho visoka kalina (dobrovita) ter zakrivala vso belo steno; in hiša je bila v razevetelem vrtu kot v vencu. Okrog nje je bilo zeleno in rdečo, višnjevo in belo, sinje in rožnato rdeče... Tiho in toplo in vse rdeče — na nebu in na gorah in na vodi — Bog veliki!...

„Ta svet je kot makov cvet! Kako bo še le na onem!“ govorila je včasih starka ter kimala z glavjo.

Ali baš to voljo bi hoteli kratiti ljudje od „narodno napredne“ stranke s tem, da hočejo v ljudstvu v prvi vrsti zatreti in zamoriti zdravi verski čut in moralno zavest o svoji časti in dolžnosti, da bi postalo nesamostojna žival, pokoreča se raznim izkoriščevalcem, a zmotiti tudi ljudstvo pojme o pravem napredku s tem, da mu obetajo zlate gradove, a mu ne dajo niti strgane kože.

In ako bi se ljudstvo udalo tem slepilom, postalo bi apatično (brežčutno), a z apatijo ljudstva prišla bi potem tudi njega politična smrt.

S tako „ljudsko voljo“ hočejo torej zmagovati „narodno napredni“ apostoli in tako ljudsko voljo tudi pripravljajo, da tem lože prodró!

Prepričani pa smo, da naše ljudstvo usiljevalcem take „ljudske volje“ pokaže vrata, a se pri volitvah zvesto drži programa pol. društva „Sluge“, ki je zares vitežka, a ne kakor jo zasmehljivo nazivlje „Soča“.

Komur pa ni do tega programa, on pa je že tudi pokazal, da mu ni prav nič do ljudske volje, marveč samo do tega, kar mu narekuje njegova sebičnost.

Volilni shod v Bovcu.

Gledé železnice meni g. poslanec, da je ne nosi v žepu, da mu ni treba očitati, ako je še ni. Župani na Bovškem delujejo vže 30 let na to, storili so vse, kar so mogli, a zgradila se le še ni. Doseglo se tega ni ne radi njihove nemarnosti, marveč ker ni mogoče z glavjo skoz zid. Tako je tudi poslanec storil, kar je mogel — govoril v budgetnem odseku in sicer, pred raznimi ministri, a uspeha ni imel. Tudi v deželnem zboru in njegovih odsekih postavljal je predelsko železnico vedno na prvo mesto in ne brez vsega uspeha. G. poslanec upa, da ni še popolno izgubljen. Minister Guttenberg je imel v očeh tudi to železnico; nameraval je predložiti državnemu zboru z bohinjko vred tudi železnico od Sv. Lucije do Kobarida, ki naj bi se podaljšala do Boveca ali Loga,

„O Bog, o Bog!“ — reče gospa po-tihoma.

In gospod je vzdignil temne oči ter dejal: „Slava Bogu!“

VI.

Nekega jutra sem nesla vodo, kar me sreča neki mož. Gledam, bil je Trohim Ribec iz naše vasi. O Bog, kmalo bi bila spustila povérek,* niti besede nisem izpregovorila — razveselila sem se. On pa reče: „Ali ste res tú! Čuli smo, ali nismo dali vere temu. Vaš brat zelo žaluje za vami. „V Damjanovko greš — rekel je — morda boš videl mojo sestro. Reci jej, da me je zelo užalila, in da jo milo prosim: naj se vrne zopet k nam.“

„Ali so pa zdravi tam? vprašam plakajoča. Kako pa otroci? Mari so me pozabili?“

„Oh ne, nikakor ne! Vedno le plakajo, da ste jih zapustila! Kaj naj rečem vašemu bratu?“

„Povejte mu, da mi je zelo žal zanj in za otroke in da mi srce gine; ali vendar se ne morem vrniti k njemu! Zastonj bi me pregovarjal in silil — in tudi ne vem, kdo bi me mogel prisiliti.“

(Dalje pride.)

*) Ravnotežni drog za nošnjo vode.

in ni izključeval, da se vkljub bohinjki železnici sčasom zgradi tudi predelska.

Odgovarja dalje g. poslanec na očitanja, da je on kriv abstinence v deželno zboru. — Pravi, da on je ni uvedel, pač pa prekinil, da mož, ki to trosi v svet, jo je prvi uprizoril. G. poslanec se je uklonil klubovemu sklepu in disciplini ter deloval v tem smislu.

Ako bi bil poznal abstinence kot pogubno, bi se ne bil udal; ali abstinence je taktika, kakor katera druga; in v našem slučaju ni bila brez koristi. Rešilo se je vsled njenega upliva važno praanje glede deželnozbornskega šolskega zaloga in zvišanja učiteljskih plač. V to bo plačeval v naprej polovico okraj, polovico pa dežela. Kmetu se breme zljajša, zlasti, ker bosta morala v to prispevati goriško mesto in bogata Furlanija in ker se pritegne v to tudi posredni davek. To je mej drugim korist abstinence: zljajšanje kmetu, pomoč učiteljem. Vlada je pritisnila na naše sodeželane, da smo do tega prišli. Stem pravi g. poslanec — se sme ponasati, ker je to njegova ideja, misel, katero je razvijal vže več let in katero je sprožil prvi mej slovenskimi poslanci.

Gledé na užitnino v deželni upravi, pravi, da so se „narodno-napredna“ skazali nasprotniki ljudstva. Oni goje kapitalistično načelo. Na Kranjskem, Štajerskem in drugod imajo deže od užitnine v lastni upravi lepe dohodke — pri nas se prepušča dobiček zasebniku. Zasebnik plačuje za ves cerkljanski sodnijski okraj od piva 60 gld. na leto v deželno blagajnico; a en sam krčmar se je izjavil, da rad plača za svoje pivo 200 gld. pavšala na leto. Neka občina bi bila rada izvedela, koliko užitnine plačuje, a podjetnik jej tega ni povedal, marveč zvišal jej je za 200 gld. občinske dohodke na užitnini. Goriško mesto je oddalo pobiranje užitnine drugi tvrdki in je doseglo 18.000 kron več nego do zdaj. Številke govori. Posledica tega, da dežela ni dobila užitnine v svoje roke, prihodnje leto bo ta, da bosta morala plačevati več doklad posestnik in trgovec. In temu je kriva narodno-napredna stranka, ki je zaprečila, da se ni izvršil sklep deželnega zbora. Znaprej pa vzame dežela naklade na užitnino in to vkljub naporom ljudstvu neprijazne stranke v svojo upravo.

Ako kdo sodi delovanje gosp. poslanca, ga ne more obsoditi. Zato so se pa nasprotniki zatekali k izmišljijam v agitativne svrhe. V to jim služi v prvi vrsti strašilo konsumnih društev. Ni prav, da se iz strankarskih nagibov organizujejo obrtniki in trgovci proti drugim stanovom. Drug potrebuje drugega, drug živi od drugega, drug drugemu pomaga. Ločevanje stanov, tako da si nasprotujejo, je tuj nauk, ne naš! Na letošnjem katoliškem shodu v Ljubljani se je sklepalo o vseh stanovih v njihov razvoj. O konsumnem društvu se je govorilo jako previdno in so se odobraval le kot izjemna. Na Goriškem jih nimamo in jih ne nameravamo, kolikor meni znano. Kdor drugače govori, govori vedoma neresnico. Deluje naj se složno v vseh stanovih — povsod naj velja krščansko načelo pravice in resnice — pravičnost se ne dá spremeniti! Razni drugi sestavi padajo, krščanski sestav pravice in resnice ostane vedno. Naši nasprotniki, liberalci trde, da vera nima s politikom nič opraviti. In vendar ni tako. Verska in cerkvena vprašanja so pogosto s politikom tako tesno združena, da se v praksi ne dajo ločiti. Sicer pa je gotovo, da vsakdo je po vesti dolžan držati se verskega nauka kot zasebnik in kot delavec v javnem življenju, tako da vera mora politiko voditi in soditi.

Dandanes se napadajo in blatijo duhovniki ter se jim podtikajo razni nečastni nameni, da se krši krščanska resnica. Ali duhovnik in njegov nauk ohranita vedno svojo veljavo, ker sta od Kristusa. Liberalci se izgovarjajo, da spustujejo duhovnike, ki so taki, kakoršni morajo biti, a sedanji, da niso taki. Vsak

duhovnik, ki je od škofa poslan in je z njim v zvezi, je pravi duhovnik, in verniku, če tudi je liberalce, ne pristojajo duhovnika kot takega soditi, marveč poslušati in sprejeti njegov nauk.

Slednjič dá g. poslanec navzočim na izbor, hočejo li imeti za poslance liberalne može, ali take, ki izpovedajo z besedo in dejanjem krščansko resnico. On bo vedno deloval za ljudstvo — hvaležnosti pa ne zahteva.

Resolucije stavi naslednje: C. kr. vlada se pozivlja:

1. naj odpusti kazni, katere so naložene kozorejcem na Bovškem, ki znašajo 1800 kron, ker prizadeti jih ne morejo plačati;

2. naj potrebno ukrene, da se zgradi z bohinjko železnico vred tudi ono odsv. Lucije vsaj do Loga;

3. naj preišče bovško gorovje z ozirom na rudo v namen, da se eventualno odprejo rudokopi;

4. naj podaljša cesto iz Trente (Loga trentskega) do Kranjske Gore na Kranjskem, ter naj uredi hudournike in skrbi za varnost cest.

5. naj uredi kozorejo na Bovškem, ozirajoč se na potrebe in želje posameznih občin in njih zastopnikov. Resolucije so se sprejele jednoglasno in odobraval se je precej obširni govor.

A. Strausgita in njega stranke mnenja.

Na željo dobi g. Stausgitl, trgovec, besedo, in čita govor, ki je bil sprejet na petkovem strankarskem shodu z naročilom, naj se prečita na nedeljskem shodu.

V govoru hvali g. poslanca kot narodnjaka in poslanca, vendar pa pravi, da je potreben poslanec, ki je prost od vlade. Duhovniki agitujejo za kardinalovega kandidata; a kardinal je vladna nadporepnica, a mi se borimo proti vladi — kruha kličemo, da si napolnimo lačne želodce. Gradite ceste, urejajte hudournike. Zahtevamo poslance, ki se ne boje vlade. Gregorčič pa je vladen, odvisen od kardinala, duhovniki odvisni od njega. Pritrjevanje od strani par trgovcev in učiteljev, zlasti gospoda Dominika iz Čez Soče — odpor na drugi strani. Zaporedoma ugovarjanja in mejklici popolnem neosnovanim in nedokazanim trditvam. (Konec prih.)

Laži in resnice.

Na Rihberskem shodu je dr. Tuma mnogo govoril, kakor govori povsodi, koder nastopa, in govoril je blizo isto, kakor drugod, samo preobraženo tako, da se je prilagovalo okusu in težnjam zbranih poslušalcev. Med navidezne resnice vpletal je očitne laži izgovorjene s toliko oblastnostjo, da so jih zbrani verni naprednjaki morali sprejeti za čisto zlato. Govoril je, kakor se samo po sebi razume, v očiten namen, da si pridobi in utrdi dobrohotnost zavednih in nezavednih privržencev, a ob enem tudi, da oslabè, če je še kaj hvaležnostnega čuta v njih, za vse to, kar je oni, ki je njega posadil na poslansko in odborniško stolico, zaslužnega naredil za naš narod in v prvi vrsti za nas Goriške Slovence, in še več, da uname in zapali nezaupnost, nejevoljo in srd do moža, kateri je po svojem neumornem in požrtovalnem delovanju za naš vsestranski blagor v polni meri zaslužil, da mu je ljudsko zaupanje izročilo voditeljstvo Goriških Slovencev.

Mej drugem je povedal dr. Tuma, da imamo zakone v podporo vinogradnikom, a da naša dežela ni dobila od tega še ničesa. To je res; a to resnico treba poznati od vseh strani. Dotični zakoni so državni in veljajo za vse vinorodne, po trtni uši prizadete dežele in pokrajine. In povsod drugod so te zakone izkoristili, samo pri nas do letos še ne. Kdo je to zakrivil? — Abstinence slovenskih poslancev v deželno zboru. In kdo je to abstinence zakrivil? — Dr. Tuma! In ista abstinence je zakrivila, da se ni v vseh zadnjih letih nič prejelo

iz melioracijskega zaloga; kajti podelitev državnih podpor za podjetja, ki se podpisujejo iz tega zaloga, je odvisna od prispevanja dežele: Če ta nič ne da, ni tudi od države ničesa pričakovati.

„Imamo zakone“, je nadalje zardil govornik, „ki dajejo milijone in milijone na razpolago za zgradbo cest, a mi ne dobimo ničesa“.

Po prizadevanju dr. Tume res nismo od države še ničesar prejeli za naše ceste — in še to, kar nam je vlada v enem slučaju po dolgoletnem moledovanju obljubila in deloma tudi zagotovila, bi bilo kmalu splavalo po vodi in je še zdaj nekaki nevarnosti — po čudnem prizadevanju dr. Tume. — Dr. Gregorčič in grof Alfred Coronini pa sta z napornim posredovanjem na merodajnih mestih mnogo, prav mnogo dosegla, ali vsaj izdatno pripomogla v to, da se je doseglo za naša javna občila v deželi, tako za preuravnavo državnih cest po soški dolini, zlasti v zadnjih letih za znamenita in dragocena dela v bovškem, kobariškem in kanalskem okraju, za podržavljenje in preuravnavo cest ob Idriji, za zgradbo okrajne ceste po baški dolini, za zgradbo nove ceste proti Trenti, za cesto Robič-Breginj-Logé, za cesto Kanal-Robič-Sv. Lucija — za ono novo po braniški dolini in za cesto čez Ravnjak med Rihenbergom in Komnom, za most čez Sušico v nakelski županiji, za obmejne ceste med Sočo in Idrijo, za cesti ob Kožbanščeku in okoli holmea Sv. Jurija v Brdih, za most v Mirniku itd. Na Dunaju pri raznih ministertvih vedo prav dobro, kako vestno in ustrajno sta se naša državna poslanca pri vsaki mogoči priliki potezala v prilog vsem navedenim podjetjem. Od ministrov nizzdoli do državnih inženjerjev so vam tam veljavne priče njunega truda in njunih uspehov. — Če seštejemo vse skupaj, kar je država v preteklih 6 letih deloma že izplačala, deloma pa že ustavno zagotovila za javna občila na Goriškem, segnemo blizu do 2.000.000 kron, in to je vendar malo več od onega ničesar, s katerim je dr. Tuma na rihberskem shodu in poprej in poznej menda tudi že drugod izpodbijal delovanje dr. Gregorčiča.

(Konec pride.)

Politični pregled.

Notranja politika.

Kak bode prihodnji državni zbor, si danes ne more niko misliti; to pa je skoraj gotovo, da sposoben za normalno in uspešno delovanje ne bo. — Obstrukcija v zboru je skoraj zagotovljena, četudi se še danes ne more trditi, da-li bode ta obstrukcija nemška ali češka. Volitve na Češkem se ne vrše v znamenju obstrukcije, pa tudi ne nasprotno. A istotako ni izključena obstrukcija, sodeč po govorih raznih nemških voditeljev, od strani Nemcev. Verjetniše pa je, da se bodo na vse zadnje le Čehi morali poprijeti tega sitnega dela. K temu mnenju nas nagiba govor voditelja kat. ljudske stranke na gorenjem Avstrijskem, dr. Ebenhoča. Ta mož, ki je začel v zadnjem času pridigovati neko čudno politično moralo, s katero pa se niti njegovi dosedanjji zavezniki na Tirolskem ne vjemajo, nagnil se je že precej k nemški „Gemeinbürgschaft“ s tem, da je začel zagovarjati potrebo nemškega posredovalnega jezika v državi. V kakem soglasju pa je popolna narodna enakopravnost, katero je imel ta mož vedno na jeziku do zadnjih dni, v proglašanjem nemškega jezika kot posredovalnega, ali, da imenujemo dete s pravim imenom, naravnost državnega jezika, to si more tolmačiti le dr. Ebenhoch sam. Značilen pa je dr. Ebenhochov govor v tem pogledu na vsak način in kaže nekako na to, kakor da bi se hotela tudi naša vlada baviti s to mislijo v prihodnjem državnem zboru. Če se pa to vresniči, potem je češka obstrukcija gotova, ali takrat ne bodo Čehi ostali osamljeni, kakor si dr. Ebenhoch misli, kajti že danes ni dvoma, da bodo proti takim nakanam tudi zastopniki vseh drugih avstrijskih Slovanov in tudi drugih nenemških narodnosti.

Bosenske železnice.

Dne 7. t. m. je prišlo po prizadevanju grofa Goluchowskega, ki kaže od nekda Madjarom svojo preveliko naklonjenost, do kompromisa med avstrijsko in ogersko vlado v zadevi bosenskih že-

leznic. Ta kompromis pa je za totransko državno polovico, t. j. za Avstrijo, tako poniževalen, da ga obsojajo vse avstrijske stranke brez razlike narodnosti in političnega mišljenja. Do takega kompromisa bi gotovo nikdar ne prišlo, da bi deloval v Avstriji parlament, kateremu bi morala avstrijska vlada tak kompromis predložiti v odobrenje. Ker pa parlamenta ni, in si pomaga naša vlada s § 14, sklepa lahko z madjarsko vlado kompromise, kakoršne se jej zljubi. To je pa tudi najresnejši miglječ za vse stranke v Avstriji, da pridejo vendar enkrat k pameti ter da omogočijo parlamentarno redno delovanje, katero jedino je v stanu odstraniti od nas še toliko drugih nesreč in raznih — „kompromisov“, katere bo vlada še morala sklepati z Ogrji. Vsled tega kompromisa namreč se začne koj graditi železnica od Serajeva do Sandžaka proti Novem Bazaru. Od te železnice pa bodo imeli koristi jedino le Madžari. Železnica pa, ki je pravega življenjskega pomena za Dalmacijo, za to ubogo deželo avstrijsko, namreč železnica Bugojno-Arzan, ki bi potem z zvezo do Spljeta vzbudila v Dalmaciji vse drugo življenje in povzdignila promet, — ta železnica začne naj se še le graditi čez tri leta in tudi takrat šele pod nekakimi pogoji, dasiravno ima prinašati Avstrija k gradnji teh bosenskih železnic 65,6 odstotkov, a Ogerska le 34,4 odstotka.

Da s takimi kompromisi sedanja avstrijska vlada ne more pridobiti nikakih simpatij med avstrijskimi narodi, to je pač umevno samo ob sebi.

Vojna v južni Afriki.

Izguba Angležev v južni Afriki je po statističkem izkazu ta-le: dosedaj so izgubili vsega vkup 50.000 mož. Največ Angležev je poginilo v dneih od 19.—27. februarja letos in sicer pri Ladysmithu 1782 mož, pri Spionskopu 1651, Paardebergu 439, Nikolsonu 1227, Belmontu 1059, Magersfonteinu 902, Stormbergu 702. Mrtvih je bilo največ: pri Spionskopu 280, Ladysmithu 263, Paardebergu 258. Pri Nikolsonu je bilo vjetih 970, pri Stormbergu 633, pri Reddebergu 409. — O zadnjem gibanju na bojišču je znano to-le: Buri so v pondeljek zopet vrgli iz tira en angleški vlak, ki je prišel iz Pretorije. Nadalje se poroča, da so burški prostovoljci, ki so bili prepeljani na portugalsko zemljo, ondi ubežali in se zopet povrnilo na bojišče, kjer se nadaljuje boj proti Angležem. Buri se zbirajo v majhnih oddelkih, da se lože skrivajo pred Angleži; a v teh malih oddelkih prizadevajo jim silne izgube, razdirajo jim železnice, plenijo vlake in jemlje živč in streljivo. Angleži so razjarjeni do skrajnega in lord Kitchener, oni „mrtvaški angelj“ angleške afriške vojske, ki je zmagal z najkrutejšo silo proti Madiju ob gorenjem Nilu in zdaj vrhovni poveljnik v južni Afriki, je zaukazal, da se postopa proti Burum z vso možno krvoločnostjo. In res, njegovi vojaki kažejo, kaj znajo nasproti nedolžnemu ljudstvu, ženskam in otrokom.

A vse te grozovitosti in dejstvo, da so izgubili že na tisoče svojcev, ne vzame Burum upanja, da konečno le premagajo Angleže. V poslednjem času se je Angležem že začelo tako slabo goditi, da je mnogo upanja, da se vojna kmalo obrne za stalno v prilog Burum.

Domače in razne novice.

Volitve volilnih mož. Včeraj so se začele tudi pri nas vršiti volitve volilnih mož. Priporočamo vsem našim somišljenikom, da storé vse, da se jih kar največ mogoče udeleži in da ne izostane od njih nobeden, ako nima kakega prav posebnega zadržka, kakor n. pr. bolezen. Naši protivniki posluževali se bodo vsakojakih zvijač, da zvbijo posebno neuko ljudstvo v svoje zanjke. Da dosežejo to svrhu, sramovali se ne bodo tudi najpudlejših sredstev, instrukcije so dobili seveda od „generalštaba“, ki zna izvrstno posnemati v tem pogledu isterske italijanske spletkarje, o katerih naši pošteni ljudje ni pojma nimajo. Zato pa, somišljeniki — pozor! Ne zanašajte se preveč!

Posebno je pa v borbi jedna največjih napak, ako se prenzko ceni sovražnika; navadno se taka napaka hudo maščuje. Pazite torej, da se tudi vam kaj takega ne pripeti. Tudi priporočamo našim volilcem, da pridejo točno ob napovedani uri na volišče, tam pa naj nastopajo dostojno, možato, mirno, a vedno odločno!

Prvotne volitve na Vogerskem. V ponedeljek 12. t. m. so bile prvotne volitve na Vogerskem za peto skupino in kmečke občine. Volitev je bila zelo živahna. Volilcev obilo. Zmagala je, se ve, Coronini-Gregorčičeva stranka z ogromno večino. V peti skupini je izvoljen župnik s 57 glasovi.

Tudi za didaktiko in za knjigo realij se nadejamo pridobiti priznanih pisateljev.

Nič manj ne potrebujemo komentara k čitankam. Koliko truda in časa mora vsaki dan učitelj žrtvovati, ko se pripravlja na obravnavanje beril in na zadnje mu k temu nedostaje pripomočkov. Kdor hoče po sedanjem stanu metodike izkoristiti etične, estetične in jezikovne zaklade, li tiče v dobrih berilih, ne shaja brez temeljitega komentara, to ve vsakdo, ki je izdelaval dovršene učne slike za obravnavanje beril. Pri vsem tem si pameten učitelj lahko varuje svojo samostalnost. Izdavanje takšnih komentarov spada torej v prvi vrsti v načrt „Slov. šolske Matice“.

„Slovenska šolska Matica“ hoče skrbeti, da dobimo občeno pedagogiko

(pedagogičsko dušeslovje, logiko, vzgojeslovje itd.), da začnemo zbirati snov za slovensko zgodovino pedagogike, da se nam oceni pedagogičsko delovanje naših domačih pedagogičskih pisateljev (Slomšek, Rudmaš, Močnik i. dr.) itd.

Načrt je obširen, dela obilo in delavci se bodo našli. Od slovenskega učiteljstva in od gmotne podpore je odvisno, kako bomo napredovali.

Da se more sklicati prvi občni zbor in da more odbor občnemu zboru predlagati proračun za prvo triletnje, je potrebno, da prej ko prej ve, koliko društvenikov sme pričakovati. Zatorej stem-le vabi pristopu in prosi, da se s prijavo pristopa obenem pošlje letnina za leto 1901 (4 K) pod naslovom: Gospod Andrej Senekovič, c. kr. ravnatelj v Ljubljani.

Začasni odbor „Slov. šol. Matice“.

R A Z G L A S.

C. kr. priv. vzajemna zavarovalnica proti požaru in strelji v Gradcu, vstanovljena leta 1828, naznanja slav. občinstvu, daje vstanovila svojo združnico

v Gorici, Vrtna ulica šte. 14.
(V hiši gosp. A. Bolko.)

Koncem leta 1899. dosegla je ta zavarovalnica že 288,265 396 zavarovanj. — Zavaruje pod jako ugodnimi pogoji proti

požaru in strelji

poslopja in pohištva, živino in poljske pridelke.

Najtopleje priporoča ta zavod ter daje pojasnila

Okrajno zastopstvo v Gorici,
Vrtna ulica št. 14.

Kolesarji pozor!

Podpisani naznanja gg. kolesarjem, da ima v zalogi dvokolesa iz najboljšega materiala po jako nizkih cenah, in sicer od 170 kron (85 gld.) naprej opremljene z vsemi potrebščinami (komplet). — Ob enem priporoča gg. krojačem in šiviljam svojo veliko zalogo raznovrstnih šivalnih strojev najnovejših sistemov od 48 kron (24 gld.) naprej. — Poroštvo 5 let. — Daja tudi na obroke.

Z odličnim spoštovanjem

Martin Šuligoj,
urar v Kanalu.

Riccardo Brass,
Gorica, ulica Vetturini hiš. št. 11,
priporoča svojo bogato zalogo
vina in špirta na debelo.

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 **GORICA** Via Giardino 8
priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Gene zmerne. Postrežba poštena.

Odlikovana tovarna

1894. 1891. 1894.

vsakovrstnega pohištva.

Ivan Doljak, Solkan pri Gorici

v lastni hiši. — Lastne žage. — Ustanovljena l. 1891.

Zaloga

vsakovrstnega pohištva, kompletnih spalnic, jedilnic in sprejemnic, od najnavadnejšega do najfinejšega sloga; vsakovrstnih slik, zrcal, okvirjev in stolic, kakor tudi vseh tapetarskih izdelkov. — Zaloga vsakovrstnih desk iz mehkega in trdega lesu; velika zbirka obkladkov (remeša) in strugarskih izdelkov, kakor tudi vseh k mizarski, strugarski in tapetarski stroki spadajočih potrebščin.

Blago se razpošilja na vse kraje prosto železniška postaja goriška.

Jamči se za točno postrežbo. — Brez konkurence!

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

Loterijske številke.
10. novembra.

Dunaj	47	21	86	52	33
Gradec	63	85	27	54	51

Demanti za steklo rezati

od 1 gld. naprej
Št. 3 po 2 gld. za navadno steklo

Št. 6 po 3 gld. za navadno in belgijsko steklo

Št. 19 po 5 gld., izvrsten demant reže navadno, belgijsko in vilito steklo.

S. HÖNIGSFELD
Dunaj III, 2, Radetzkystrasse 12

priloga stroje se s strojim jamstvom že 26 let sloveče izdelke. Debelosti za vsako roko kakor tudi zamena točno in cenno.

Razprodajalcem popust.

Anton Fon,
klobučar in gostilničar,
Semeniška ulica št. 6,
ima bogato zalogo raznovrstnih
klobukov
ter toči v svoji krčmi
pristna domača vina
in postreže tudi z jako ukusnimi jedili.

„NARODNA TISKARNA“
v Gorici — ulica Vetturini šte. 9 — v Gorici

Preskrbljena je z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem.

Izdeluje vsa dela v najkrajšem času po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence.

Tiska brošure, diplome, trgovske račune, pisma in zavitke s firmo, cenike, vabila na karton in na papir, posetnice razne velikosti in oblike z zavitki, zaročnice in poročnice v elegantnih ter osmrtnice v velikih in manjših oblikah.

„Narodna tiskarna“ tiska

„GORICO“, „NAROD“ in „Primorski List“

„Gorica“
izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 kron, pol leta 4 krone

„Narod“
izhaja vsaki drugi petek ter velja celoletno 1 krono 60 vinarjev, polletno pa 80 vin. Kdor naroči 10 iztisov pod enim naslovom dobi 11. po vrhu.

„Primorski List“
izhaja vsak četrtek in stane celoletno 6 K polletno 3 K, za manj premožne celo leto 4 K.

„Narodna tiskarna“ ima v zalogi vse tiskovine

Tiskovine za duhovnije, županstva in dr. urade na močnem papirju.
Pismena naročila tiskovin se izvrše z obratno pošto; vsa druga v najkrajšem času.

<p>„Ljubljanska kreditna banka“ v Ljubljani Špitalske ulice št. 2.</p>	<p>Nakup in prodaja vseh vrst rent, državnih papirjev, zastavnih pisem, srečk, novecev, valut i. t. d. po najkulantnejših pogojih.</p>	<p>Posojila na vrednostne papirje proti nizkim obrestim. Zavarovanje proti kurzni izgubi. Promese k vsem žrebanjem.</p>	<p>Sprejemanje denarnih vlog na vložne knjižice, na tekoči račun in na girokonto s 4 1/2 % obrestovanjem od dne vloge do dne vzdiga. Eskompt menjic najkulantneje. — Borzna naročila.</p>
--	--	---	---